

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci Ivany Haasové, Bc.: Tasemnice čeledi Gryporhynchidae z Afriky

Vzhledem k současnému ohrožení řady ekosystémů zvláště v tropických oblastech, jsou studium biodiverzity a inventarizace organismů, včetně parazitů, velmi urgentní a důležité. Navíc situace v taxonomii mnoha skupin helmintů, např. tasemnic a jejich larev, pramenící obvykle z nedostatečných a často chybných druhových popisů založených na nevhodně zpracovaných materiálech, představuje značné problémy při jejich identifikaci. Pravděpodobně i z těchto důvodů zůstává africká fauna tasemnic čeledi Gryporhynchidae, jejíž zástupci v dospělosti cizopasí v rybožravých ptácích a larvy jsou významnými parazity sladkovodních a brakických ryb, zatím velmi málo známá. Předložená magisterská práce je tedy v tomto směru aktuální a přínosná, a to jak z teoretického, tak i praktického hlediska.

Cílem práce byly podle autorky identifikace a morfologicko-taxonomické zhodnocení larev této čeledi založené na materiálech z afrických ryb z Keni, Senegalu, Súdánu, DR Konga a Jižní Afriky a na základě existujících a nově získaných údajů vypracování přehledu druhů tasemnic této čeledi dosud nalezených v Africe a jejich hostitelů a zeměpisného rozšíření, zaměřeného na larvální stádia z ryb. Zde bych pouze upozornil na správné označení státu Jižní Afrika (jižní Afrika je oblast) a na to, že současný název bývalého státu Zair je Demokratická republika Kongo (Democratic Republic of the Congo).

V obsáhlém úvodu (11 stran) autorka podává na základě literárních údajů obecné charakteristiky všech tasemnic (klasifikace, vývojové cykly), řádu Cyclophyllidea a čeledi Gryporhynchidae (morfologie, vývojové cykly, geografické rozšíření, ekologie, patogenita, význam, druhové zastoupení a rozšíření v Africe). Domnívám se, zařazení typů larev v podkapitole Cyclophyllidea není příliš vhodné, neboť se to týká i tasemnic jiných skupin.

Hlavní částí diplomové práce jsou kapitoly Přehled tasemnic čeledi Gryporhynchidae z Afriky a Diskuze. V přehledu je uvedeno celkem 9 druhů larev ze 6 rodů, vesměs parazitů ryb, spolu s údaji o zjištěných hostitelích, rozšíření a jejich charakteristiky doprovázené vyobrazením rostelárních háčků, které jsou hlavním rozlišovacím znakem. Na základě literárních údajů je uveden i přehled druhů dospělých tasemnic téhož čeledi z Afriky. Práce tím přispívá velmi podstatně k poznání fauny těchto parazitů v Africe a zároveň i k celkovému znalostem o této významné skupině tasemnic.

Přes drobné stylistické nedostatky má předložená diplomová práce dobrou úroveň a ukazuje, že kandidátka plně zvládla náročné zpracování a vyhodnocování těchto materiálů, projevila preciznost v práci i schopnost interpretovat a dokumentovat získané výsledky. Rozsah (69) a výběr citací svědčí o její schopnosti dobře se orientovat v příslušné odborné literatuře a v problematice.

Z uvedeného vyplývá, že kandidátka prokázala své schopnosti k vědecké práci a proto doporučuji, aby jí po úspěšné obhajobě byla udělena magisterská hodnost.



RNDr. František Moravec, DrSc.
Parazitologický ústav BC AV ČR

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci Ivany Haasové, Bc.: Tasemnice čeledi Gryporhynchidae z Afriky

Vzhledem k současnému ohrožení řady ekosystémů zvláště v tropických oblastech, jsou studium biodiverzity a inventarizace organismů, včetně parazitů, velmi urgentní a důležité. Navíc situace v taxonomii mnoha skupin helmintů, např. tasemnic a jejich larev, pramenící obyčejně z nedostatečných a často chybných druhových popisů založených na nevhodně zpracovaných materiálech, představuje značné problémy při jejich identifikaci. Pravděpodobně i z těchto důvodů zůstává africká fauna tasemnic čeledi Gryporhynchidae, jejíž zástupci v dospělosti cizopasí v rybožravých ptácích a larvy jsou významnými parazity sladkovodních a brakických ryb, zatím velmi málo známá. Předložená magisterská práce je tedy v tomto směru aktuální a přínosná, a to jak z teoretického, tak i praktického hlediska.

Cílem práce byly podle autorky identifikace a morfologicko-taxonomické zhodnocení larev této čeledi založené na materiálech z afrických ryb z Keni, Senegalu, Súdánu, DR Konga a Jižní Afriky a na základě existujících a nově získaných údajů vypracování přehledu druhů tasemnic této čeledi dosud nalezených v Africe a jejich hostitelů a zeměpisného rozšíření, zaměřeného na larvální stádia z ryb. Zde bych pouze upozornil na správné označení státu Jižní Afrika (jižní Afrika je oblast) a na to, že současný název bývalého státu Zair je Demokratická republika Kongo (Democratic Republic of the Congo).

V obsáhlém úvodu (11 stran) autorka podává na základě literárních údajů obecné charakteristiky všech tasemnic (klasifikace, vývojové cykly), řádu Cyclophyllidea a čeledi Gryporhynchidae (morfologie, vývojové cykly, geografické rozšíření, ekologie, patogenita, význam, druhové zastoupení a rozšíření v Africe). Domnívám se, zařazení typů larev v podkapitole Cyclophyllidea není příliš vhodné, neboť se to týká i tasemnic jiných skupin.

Hlavní částí diplomové práce jsou kapitoly Přehled tasemnic čeledi Gryporhynchidae z Afriky a Diskuze. V přehledu je uvedeno celkem 9 druhů larev ze 6 rodů, vesměs parazitů ryb, spolu s údaji o zjištěných hostitelích, rozšíření a jejich charakteristiky doprovázené vyobrazením rostelárních háčků, které jsou hlavním rozlišovacím znakem. Na základě literárních údajů je uveden i přehled druhů dospělých tasemnic téhož čeledi z Afriky. Práce tím přispívá velmi podstatně k poznání fauny těchto parazitů v Africe a zároveň i k celkovým znalostem o této významné skupině tasemnic.

Přes drobné stylistické nedostatky má předložená diplomová práce dobrou úroveň a ukazuje, že kandidátka plně zvládla náročné zpracování a vyhodnocování těchto materiálů, projevila preciznost v práci i schopnost interpretovat a dokumentovat získané výsledky. Rozsah (69) a výběr citací svědčí o její schopnosti dobře se orientovat v příslušné odborné literatuře a v problematice.

Z uvedeného vyplývá, že kandidátka prokázala své schopnosti k vědecké práci a proto doporučuji, aby jí po úspěšné obhajobě byla udělena magisterská hodnost.



RNDr. František Moravec, DrSc.
Parazitologický ústav BC AV ČR



Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta Katedra parazitologie

Viničná 7, 128 44 Praha 2

Tel: 221951820; Fax: 224919704; E-mail: parazit@natur.cuni.cz
<http://www.natur.cuni.cz/parasitology/>

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci Ivany Haasové "Tasemnice čeledi Gryporhynchidae z Afriky"

Diplomová práce se zabývá morfologickým studiem a druhovou determinací larválních stadií zástupců čeledi Gryporhynchidae, a to za využití materiálu dovezeného z Afriky českými a moravskými parazitology při recentních pracovních pobytech (Keňa, Senegal, Súdán) nebo zapůjčeného ke studiu z muzeálních sbírek (tasemnice původem ze Zairu, Keni, Súdánu a jižní Afriky).

Je nesporné, že studium takového materiálu (zejména z málo probádaných tropických zemí) výrazně obohacuje naše poznání druhového spektra i životních cyklů (identifikace mezihostitelů či definitivních hostitelů) tasemnic. Lze třeba uvést deklarovaný první průkaz některých larválních stadií na africkém kontinentu či v novém mezihostiteli (např. *Paradilepis urceina*). Z tohoto pohledu jde jistě o přínosnou práci, která zřejmě bude mít i mezinárodní publikační výstup.

S celkovým pojetím práce i prezentací jednotlivých kapitol mám však problém. Vzhledem ke kombinaci vlastních i publikovaných dat, a to zejména v kapitole "Přehled tasemnic ..." - tedy v jakési kapitole "Výsledky", nelze dostatečně dobře odhadnout, co všechno bylo získáno autorkou a co je naopak jen převzatým údajem - viz např. uvedení dvou odlišných údajů pro velké háčky (str. 19, 24 i jinde). Evidentní je, že se autorka zaměřila na charakterizaci háčků (změřeno 475 háčků), ale studovala i něco dalšího (velikost těla, rozměry skolexu, atd.)? Domnívám se, že při obhajobě je nutno lépe specifikovat vlastní podíl.

V některých případech byly studovány háčky pouze jedné larvy daného druhu tasemnice (např. *Valipora ardeolae*). Jak spolehlivé je určování tasemnic podle háčků? Jsou popsány deformace háčků např. v souvislosti se znečištěním prostředí?

Diskusi (na 2 stranách) považuji za velmi slabou; z velké části jde o opakování údajů z literárního přehledu nebo "výsledků=přehledu tasemnic". Postrádám nějaké hlubší úvahy o vztazích mezi jednotlivými taxony, hostitelském spektru, geografickém rozšíření (i s ohledem na další kontinenty), apod. Závěr diplomové práce nevyzdvihuje nejvýznamnější výsledky, ale znovu opakuje (pro účely závěru) neselektované (snad dokonce identické) informace z různých částí diplomové práce (možná dokonce metodou "copy and paste" - viz opakující se překlep v kurzívě u druhu *Parvitaenia macropeos* - str. 2, 31, 33).

Práce obsahuje některé chyby a nepřesnosti v odborné terminologii (uvádím jen příklady):

- Str. 4: Neodermis se nevyskytuje jen u dospělců tasemnic (neodermát), ale také u mnoha larválních stadií (s výjimkou prvního stadia).

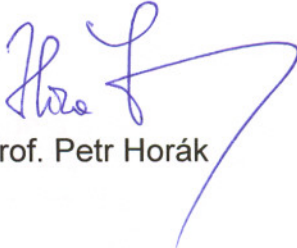
- Str. 4: Spojení "monozoická strobila" je nelogické.
- Str. 5: Na skolexu tasemnic neexistují jiné přichycovací orgány než bothrie a přísavky?
- Str. 6: Co je míněno "parazitickými zástupci tasemnic", viz 1. souvětí?
- Str. 6: Z vaječných (a embryonálních) obalů se uvolňuje a střevní stěnu penetruje hexakant, nikoli onkosféra.
- Str. 7: Uvedení rodu *Echinococcus* a *Taenia solium* je matoucí = zřejmě má jít o příklady významných lidských tasemnic, nicméně ta první z nich nežije v dospělosti ve střevě člověka. Str. 7: I u všech skupin bezobratlých mezihostitelů proniká hexakant cévami do různých částí těla? Str. 7: Cerkomer může nést embryonální (nikoli rostelární) háčky. Str. 7: Charakterizaci jednotlivých typů larev by šlo jistě uvést precizněji.
- Str. 9 a 17: Osmoregulačními kanály se zřejmě rozumí exkreceční kanály(?).

Práce obsahuje i četné formální chyby, ze kterých uvedu pouze některé:

- Str. 2: Píše se zde o práci rigorózní, ačkoli jde o magisterskou diplomovou práci.
- Str. 4: Chybně uvedené citace: Horák P. a kol. (1998) má být Horák a Scholz (1998). V přehledu literatury chybí některé práce, viz např. Baer (1959) z tabulky 2, Scholz a kol. (2008) z tabulky 3 a str. 31, na str. 28 např. Fuhrman a Baer (1943), Mahon (1954), Bona (????).
- Str. 4-6: Citování učebnic (Horák a Scholz, Volf a kol., Jíra) považují za nevhodné.
- V celé práci je nesprávně užíváno druhové jméno *Valipora campylancristrota* a *Neogryporhynchus cheilancristrotus*.
- Str. 40: Objevuje se zde druhá tabulka s pořadovým číslem 1 (první je již na str. 18). V textu práce jsem nenašel odkaz na tuto tabulku; tabulka zahrnuje dva sloupce B:H, které neobsahují žádné údaje.
- Autorka má občas problémy s tvorbou českých vět, zejména s větnou vazbou (např. str. 4, 5, 6, 7), což je bohužel současný trend.

Vzhledem k výhradám a dotazům uvedeným výše se k celkovému hodnocení práce vyjádřím až po vlastní obhajobě.

Praha 1. 6. 2009


Prof. Petr Horák